

Zgodba go. Gabriele Urbančič

Zapisala: Eva Kogovšek, 2. BG

Med mojimi še živečimi sorodniki na žalost ni več nikogar, ki bi živel v času druge svetovne vojne, so pa v tistem času živeli njihovi starši. Poizvedovala sem pri svojih starih starših ter izvedela, da je bila moja prababica Gabriela Urbančič (mama očetove mame) skupaj s svojima dvema sestrama, mamu in babico poslana v taborišče, medtem ko so moški člani družine sodelovali v jugoslovanski vojski. Moja prababica je bila ob odhodu v taborišče stara 16 let. Če pomislim na to, kaj sta morali njeni sestri preživljati več mesecev v podobnih letih kot sem sedaj jaz, me kar zmrazi – celodnevno težko delo in tudi noči v vseh vremenskih razmerah, vsakodnevno soočanje s trupli, lakota ... Zgodbo o dnevih v taborišču mi je posredovala moja babica – hči takrat 16-letne deklice, ki ji je uspelo pobegniti iz gruče ljudi, ki se je pomikala v tovornjake, napotene v taborišča in posledično v smrt.

Ko so vojaki neke noči prišli v njihovo hišo v Knežaku s sporočilom, da morajo nemudoma v taborišče, so matere zbudile svoje otroke, jih oblekle in z množico sovaščank takoj hitele za vojaki. Niso vedele, kakšna usoda jih čaka, in s strahom so čakale, da jih vojaki potisnejo v tovornjak. Vladala je zmeda, otroci so bežali od mater na vse smeri, te pa so jih iskale in jih skušale zadržati pri sebi, saj so se bale, da bi vojaki nad njihovimi otroki izvajali nasilje. Moji prababici se je nekako uspelo izmuzniti iz gruče ljudi in zbežala je stran. Vojaki je niso videli, saj je bila tema, ona pa se je skrila v bližnji gozd. Njenima dvema sestrama pobeg ni uspel, zato sta bili poslani v taborišče, kamor so poslali tudi mamu in babico. Najprej so jih začasno odpeljali v Rižarno v Trst, nato pa v Auschwitz. Prababičina sestra Marta je bila takrat stara 20 let, mlajša sestra, katere imena ne poznam, pa 13. V Rižarni so bile le en teden, nato pa so jih zopet stlačili v tovornjake in jih odpeljali v Auschwitz. V taborišču so ločili ženske in moške, nato pa jih razporedil med stare, nekoristne, in mlade, ki naj bi bili sposobni opravljati zahtevna dela. Obe sestri so ločili od mame, babico pa razporedili v skupino starejših in nekoristnih ljudi. Starejše so takoj odpeljali v krematorij in jih tam zažgali, saj niso bili sposobni opravljati del in si potemtakem z njimi niso mogli pomagati. Do te ugotovitve sta sestri prišli pozneje, saj od tistega dneva dalje nista več videli svoje babice. Nato so jih vojaki pospremili do prostora, v katerem so vsa dekleta in ženske slekli ter jih v celoti pobrili z nerazkuženimi britvicami. Vzeli so jim vse osebne stvari, pregledali so tudi usta, če bi opazili morebitne zlate zobe. Nato pa so se morale dezinficirati in se stuširati v majhnem prostoru, v katerega so stisnili več kot 100 ljudi. Med tuširanjem ljudje v prostoru niso imeli niti kančka prostora za premik. Po tuširanju z ledeno vodo so jim vojaki dali črtaste obleke brez spodnjega perila, brez

čevljev in brez nogavic. Sledilo je tetoviranje taboriščnih števil, nato pa sta bili sestri poslani v mladinski dom, mama pa v barako z ostalimi za delo usposobljenimi ženskami. Vse ženske in dekleta so hodile na zahtevna dela izven taborišča ter se vračala v taborišče. »Boleče je bilo gledati, kako se otroci igrajo okoli mrtvih oseb, ki so ležale po taborišču, saj niso razumeli, zakaj tisti ljudje negibno ležijo na tleh. Verjetno jim sploh ni bilo čudno, saj so trupla na tleh videvali vsak dan,« je pripovedovala Marta, ko je prišla iz taborišča. Sestrama so pripisali manj let, kot sta jih šteli, zato so ju premestili v otroški dom. Poleg tega pa so tudi mislili, da sta dvojčici in ju zato niso hoteli ločiti. Marta se je spominjala, kako ju je s sestro ena od varnostnic imela iz nekega razloga zelo rada, zato jima je zapovedala, da naj, če ju vojaki vprašajo, ali si želita videti svojo mamo, odločno odgovorita, da ne, saj ju lahko to pripelje v smrt. Po Martinih besedah je to sporočila tudi ostalim otrokom iz otroškega doma v taborišču, a na žalost niso zmogli vsi zdržati brez mam, zato se niso nikoli več vrnili. Otroke so ob koncu vojne peljali v sirotišnico blizu Auschwitza, nato pa v Prago k nunam. Po končni vrnitvi v domovino je Martina mati obupano iskala svoji hčeri. Izvedela je, da sta v Pragi v samostanu, s katerim je navezala stik in se dogovorila, da se lahko hčeri vrneta domov. Ko sta sestri prispeli nazaj v Slovenijo, takratno Jugoslavijo, ju je veliko staršev spraševalo po svojih otrocih, saj so upali, da so še živi. Marta je bila skupaj z mamo in sestro v taborišču 10 mesecev, vse tri so preživele, vendar je mlajša sestra kmalu po vrnitvi iz taborišča umrla. Pozneje je Marta tudi ugotovila, da so v taborišču na določenih otrocih opravljali poskuse za nova zdravila, zato so mnogi umrli zaradi stranskih učinkov. Moja babica se še spomni, kako so večkrat šli na obisk k teti Marti, ki pa je večkrat med kosilom le odsotno strmela v prazno in govorila, da zaradi spominov na dneve v taborišču nima apetita in ne more jesti, saj ji je hudo, ko pomisli na to, kaj je preživela, in kako je hrana danes postala samoumevna. Dnevi v taborišču so ji za vedno obležali v spominu in tega ni mogla kar tako premagati.